

[Formanden.]

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i dag.

Efter at landsretssagfører Erik Høgsbro er udtrådt af rigsretten, tager ifølge rigsretslovens § 2 hans første stedfortræder, amtsrådsmedlem H. Kryger Madsen, Aggernæs Møllegaard pr. Otterup, sæde i retten for den tilbageværende del af den periode, for hvilken rigsrettens medlemmer er valgt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for handel, industri og søfart (Lis Groes): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet.*

Gennem de senere år er olieplagen ved vore kyster og i kystfarvandene blevet et virkelig alvorligt problem. Hvert år driver i tusindvis af døde eller halvdøde havfugle ind på de danske kyster, indsmurt i olie, og ofte er store strandarealer forurenede af ilanddrevet olie i en sådan grad, at alt badeliv i længere tidsrum er ganske umuliggjort, ikke alene til stor gene for badegæsterne, men også for vort turisterhverv, hvor følgen kan blive betydelige økonomiske tab. For fiskerierhvervet og fiskeindustrien vil en bekæmpelse af den stadigt stigende olieforurening af havet ligeledes være af betydning, idet undersøgelser har vist, at olien kan virke skadeligt ind på fiskebestanden.

Mange andre lande har været udsat for de samme ulemper, og der er derfor udbredt offentlig bekymring også udenfor Danmark over dette problems omfang og vækst. Skulle man komme ondt til livs, var det imidlertid indlysende, at der måtte træffes effektive foranstaltninger, der måtte hvile på internationale aftaler, og den engelske regering, der var stærkt interesseret i sagen, indbød derfor til deltagelse i en international konference i april—maj 1954, der havde til formål at søge tilvejebragt en international aftale om, hvilke forholdsregler der burde tages for at hindre olieforurening af havene.

Danmark modtog indbydelsen, og som det vil være de ærede medlemmer bekendt,

lykkedes det på konferencen at afslutte en konvention, der nu kun venter på de nødvendige ratifikationer for at kunne træde i kraft. Konventionen er ratificeret af Storbritannien, og en række andre lande forventes i nærmeste fremtid af følge efter.

Konventionen, der findes optrykt i den af den danske delegation afgivne beretning, der er omdelt til folketingets medlemmer, går i hovedtræk ud på at forbyde udtømmning af olier indenfor visse nærmere angivne zoner, der normalt strækker sig 50 sømil fra land. For Danmarks vedkommende er den såkaldte Nordsøzone af særlig interesse, idet der for dennes vedkommende er fastsat forbud mod udtømmning af olie i en afstand af 100 sømil bl. a. ud fra Jyllands vestkyst. Endvidere påbyder konventionen indretning af særlige anordninger til modtagelse af olierester i vigtigere havne, ligesom den, under hensyn til vanskeligheden ved at konstatere, hvorvidt et skib har overtrådt konventionens bestemmelser, foreskriver, at der i ethvert af konventionen omfattet skib skal forefindes en særlig oliejournal.

Til at overveje spørgsmålet om Danmarks ratifikation af konventionen og til at afgive indstilling om den herfor fornødne lovgivning nedsatte handelsministeriet i december 1954 et udvalg bestående af repræsentanter for administrationen, havnene og interesserede organisationer.

Udvalget afgav i september 1955 betænkning indeholdende forslag til lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet. Betænkningen er omdelt til tingets medlemmer, og om det nævnte forslag og udvalgets overvejelser skal jeg derfor henvise til denne.

Nærværende lovforslag følger i det store og hele udvalgets indstilling. Der er dog foretaget visse mindre ændringer, fortrinsvis af redaktionel karakter, hvorom jeg skal henvise til bemærkningerne til lovforslaget.

Jeg skal tillade mig at anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting, idet der ved lovens gennemførelse vil være skabt mulighed for ratifikation af konventionen fra dansk side.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Gideon* til socialministeren:

„Vil socialministeren gøre nærmere rede for den af socialministeriet vedrørende forsorgslovens § 281 truffne afgørelse, der findes gengivet i januarnummeret af „Købstadforeningens Tidsskrift“, og for sit syn på den pågældende sag?“

Formanden: På socialministerens vegne vil den højtærede justitsminister besvare spørgsmålet.

Gideon: Af hensyn til de medlemmer, som ikke har nærmere kendskab til den sag, der har foranlediget mig til at stille spørgsmålet, må jeg først i store træk gøre rede for den.

Det drejer sig om en kommunes pligt til at yde understøttelse til en indkaldt værnepligtigs familie. Den pågældende værnepligtige blev indkaldt den 13. januar 1955, og den 19. marts giftede han sig. Hustruen, der i juli—august ventede et barn, som han var fader til, havde været enke og havde, efter at hendes første mand den 25. januar 1954 var omkommet ved et ulykkestilfælde, oppebåret ialt 42 808 kr., hvoraf efterløn indtil den 1. maj 1954 2 586 kr., en livsforsikring på 6 000 kr. og en ulykkeserstatning på 32 000 kr.

Allerede den 18. april 1955, altså 1 måned efter ægteskabets indgåelse, anmodede hun om hjælp i henhold til forsorgslovens § 281, der indeholder reglerne om hjælp til indkaldtes familier. I den anledning foretog socialudvalget en nærmere undersøgelse af de økonomiske forhold og konstaterede, at hele formuen var forbrugt. Man hæfter sig navnlig ved to af udgiftsposterne, nemlig 18 500 kr., der var gået til udbetaling på en ejendom, og et beløb af 17 361 kr., der var gået til et forbrug, som der ikke kunne gøres nærmere rede for. Det skal tilføjes, at den pågældende ejendom var købt, efter at den nye mand var blevet soldat, og at af de 17 361 kr. var de 8 000 kr. forbrugt i tiden fra december 1954 til april 1955. Efter dette vil man kunne forstå, at det pågældende socialudvalg afslog at yde hjælp efter § 281, men da hustruen jo stod uden eksistensmidler, måtte udvalget naturligvis yde hjælp, og den blev så ydet i henhold til forsorgslovens § 297, nemlig som almindelig kommunehjælp.

Udvalget har til begrundelse for sin afgørelse bl. a. anført, at hustruens anvendelse af kapitalen til at leve for synes urimelig, og at manden måtte have været klar over, at han kunne forventes indkaldt, så at de alene af den grund burde have vist mådehold med forbruget, og når det ikke er sket, har udvalget fundet det nærliggende at antage, at ægteparret regnede med at kunne få hjælp efter § 281.

Det pågældende amt har ligeledes afgivet en udførlig begrundelse og bl. a. anført, at det ved sin afgørelse af sagen har lagt vægt dels, ligesom socialudvalget, på det store forbrug, dels på, at hustruen ved mandens indkaldelse var i besiddelse af en formue på 20 000 kr. og kun er blevet trængende til hjælp, fordi hun har anvendt denne sum til udbetaling på ejendommen. Amtet har yderligere anført, at selvom det i et af socialministeriet udsendt cirkulære af 11. juni 1954 er anført, at besiddelse af formue ikke principielt udelukker hjælp efter § 281, kan dette ikke gælde her, hvor formuen hidrører fra en ulykkesforsikrings-erstatning udbetalt for tab af forsørger, idet man, når en sådan erstatning er udbetalt og den ikke søges frugtbargjort, formentlig må kræve, at kapitalen i løbet af en passende tid anvendes til underhold, inden der udbetales offentlig hjælp.

Mon ikke de fleste vil finde, at den af socialudvalget og amtet truffne afgørelse er rimelig? Ikke desto mindre har socialministeriet med et par linier desavoueret både socialudvalg og amt, idet man kun siger, at ministeriet uanset de af udvalget og amtet anførte betragtninger må holde for, at der efter det foreliggende ikke har været hjemmel til at nægte den pågældende hjælp i henhold til § 281. „Efter det foreliggende“ — det er altså hele den begrundelse, der gives.

Det er ikke for meget at sige, at denne afgørelse har vakt almindelig opsigt og forbløffelse, ja, man kan godt sige forargelse. Man forstår ikke, at en sådan afgørelse har kunnet træffes i en sag som den foreliggende, hvor der ikke for noget fornuftigt menneske synes at kunne foreligge nogen tvivl om, at der forelå et eklatant misbrug af offentlig hjælp. Jeg forudskikker den bemærkning, at jeg er klar over, at socialudvalget, da familien — selvom det var ganske selv-

[Gideon.]

forskyldt — stod uden eksistensmuligheder, var nødt til at yde hjælp; men det er jo ikke ligegyldigt, efter hvilken bestemmelse, hjælpen ydes. Forholdet er nemlig det, at hjælpen efter § 281 ydes ud fra helt andre betragtninger end almindelig kommunehjælp, idet bestemmelsen hviler på det hovedsynspunkt, at der fra det offentlige side må drages omsorg for, at indgrebet i de værnepligtiges og deres familiers sædvanlige tilværelse under militærtjeneste bliver så lidt føleligt som muligt. Derfor ydes hjælp efter denne bestemmelse dels i betydelig større omfang — vel med det dobbelte beløb — end almindelig socialhjælp efter § 297, dels, hvad rimeligt er, som særhjælp, altså uden retsvirkninger, medens hjælp efter § 297 ydes med retsvirkninger, derunder navnlig tilbagebetalingspligt.

Jeg forstår så meget mindre den trufne afgørelse, som socialministeriet i det af amtet nævnte cirkulære på foranledning af et folketingsudvalg, der i 1954 behandlede lovforslaget om ændring i disse regler, pålægger både kommunerne og amterne at påse, at misbrug ikke finder sted. Det må da vel også være socialministerens opgave at påse, at misbrug ikke finder sted. Vedkommende socialudvalg og amt har jo netop i det foreliggende tilfælde fulgt ministerens direkte påbud i det pågældende cirkulære.

Der foreligger her et så oplagt misbrug af offentlig hjælp, at både de pågældende myndigheder, det høje folketing og offentligheden har krav på en udførlig redegørelse, og jeg håber, at den højtærede justitsminister på socialministerens vegne vil være i stand til at give denne redegørelse, så at offentligheden får større klarhed over afgørelsen og baggrunden for den.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Den af det ærede medlem hr. Gideon nævnte afgørelse, som socialministeriet traf den 30. september 1955, om hjælp i henhold til forsorgslovens § 281 angik et tilfælde, hvor en indkaldt værnepligtig havde indgået ægteskab med en enke, hvis tidligere mand var omkommet ved et ulykkestilfælde den 25. januar 1954. Hustruen, der havde 2 børn i det første ægteskab, fik efter mandens død i anledning af ulykkestilfæl-

det udbetalt en forsikring på 32 000 kr. samt forskellige andre beløb — ialt ca. 43 000 kr. Af disse penge var der 18 500 kr. tilbage i april måned 1955, da den værnepligtige henvendte sig om hjælp til hustruen, der på dette tidspunkt var gravid. Disse 18 500 kr. var anbragt i en ejendom, som hustruen kort forinden havde købt. Ca. 7 000 kr. var gået til mandens begravelse, betaling af gæld, anskaffelse af inventar o. lign., og godt 17 000 kr. var brugt af hende og de to børn til at leve for i tiden mellem januar 1954 og april 1955. Det er for disse 17 000 kr.s vedkommende — og ikke for de 43 000 kr. — at der kan rejses spørgsmål om et urimeligt forbrug.

Det sociale udvalg og amtet var af den opfattelse, at hustruen havde brugt for mange penge siden den første mands død. Der henvistes herved også til, at der, netop med henblik på mandens forestående indkaldelse til militærtjeneste, burde have været udvist mådehold med forbruget. Udvalget, hvis afgørelse amtet tiltrådte, ville derfor ikke imødekomme den værnepligtiges ønske om § 281-hjælp til hustruen. Da udvalget imidlertid måtte erkende, at hun faktisk var i trang, ydede det fra 3. juni 1955 hjælp til familien som kommunehjælp i henhold til forsorgslovens § 297.

Uanset det anførte mente socialministeriet imidlertid ikke, at der var hjemmel til at nægte pågældende hjælp i henhold til forsorgslovens § 281. Til nærmere begrundelse af denne afgørelse vil jeg gerne først minde om, at der i forsorgslovens særhjælpsafsnit gøres rede for en række situationer, i hvilke den hjælp, der kommer på tale, skal ydes ikke som kommunehjælp, men som særhjælp. Her drejede det sig om hjælp til en familie, hvis trang i første række skyldtes, at forsørgeren var indkaldt til militærtjeneste og således afskåret fra sin normale arbejdsindtægt. Denne situation er helt klart omfattet af særhjælpsbestemmelsen i forsorgslovens § 281. Nogen hjemmel til at undlade at anvende den findes ikke. Spørgsmålet er da, om der i selve bestemmelsen er åbnet adgang til at reagere mod et forbrug, der er så stort, at man må betragte det som medvirkende til en trangssituations opståen. Det er der ikke.

[Justitsministeren.]

Anderledes ville det stille sig, hvis der havde været tale om en trangssituation, der skulle afhjælpes med kommunehjælp. Her har det sociale udvalg et hjælpemiddel i forsorgslovens § 306, hvorefter der overfor uforsvarlig økonomi kan reageres med kommunehjælp med tab af valgret og valgbarhed. Også i den situation, hvor en person søger invalide- eller aldersrente, er der ifølge folkeforsikringslovens § 38 hjemmel til at lade renten bortfalde eller udbetale med et reduceret beløb, hvis rentesøgeren har handlet økonomisk letsindigt.

Imidlertid kan der ikke være tale om, at disse bestemmelser kan overføres til det foreliggende tilfælde, hvor situationen er klart omfattet af en af forsorgslovens særhjælpsbestemmelser. Ministeriet har derfor været nødt til at se på, hvorledes pågældendes forhold faktisk var ved henvendelsen om hjælp — i hvilken henseende den erhvervede ejendoms lejeværdi naturligvis kommer i betragtning — og ikke på, hvorledes den med et andet formueforbrug kunne eller burde have været.

Men selvom man nu — hvad man altså ikke kan — gik ud fra, at sagen skulle afgøres ud fra den forudsætning, at en vis del af formuen stadig var til disposition, så ville det næppe heller føre til, at man kunne nægte hjælp efter § 281. Som nævnt drejer sagen sig om et uspecificeret forbrug på godt 17 000 kr. Man ville næppe kunne anse et månedligt forbrug på ca. 600 kr., det vil sige 9 000 kr. i løbet af de 15 måneder fra den første mands død til april 1955, for urimeligt, og det angribelige forbrug er herefter reduceret til godt 8 000 kr. Selvom pågældende havde haft disse penge i behold, ville man ikke af en kvinde i hendes situation have forlangt, at hun skulle bruge denne formue, inden der kunne ydes hjælp efter § 281. Man ville alene have nedsat hjælpen med et beløb svarende til renteafkastet eller ca. 400 kr. årlig. En sådan beskeden nedsættelse af hjælpen ville antagelig have været det eneste, der var kommet på tale, dersom loven havde indeholdt hjemmel til at tage hensyn til hustruens tidligere forhold.

Herefter synes det klart, at ministeriet ikke kunne være nået til nogen anden afgørelse end den trufne.

Når dette er sagt om sagens juridiske baggrund, vil jeg gerne føje til, at jeg naturligvis godt forstår, at en afgørelse som denne har kunnet vække et vist røre på grund af de store beløb, der er tale om. Jeg vil heller ikke bestride, at resultatet for en umiddelbar betragtning kan forekomme stødende. Man må imidlertid forstå, at det drejer sig om et exceptionelt tilfælde, som ingen har tænkt på ved lovens udarbejdelse, men jeg vil gerne yderligere tilføje, at socialministeren vil have opmærksomheden henvendt på spørgsmålet om muligheden for at gennemføre en ændring af forsorgslovens § 281, så at der indføres en sikringsbestemmelse også for de situationer, i hvilke der skal ydes hjælp til indkaldte værnepligtiges familier.

Gideon: Jeg takker naturligvis den højtærede justitsminister for det svar, han på socialministerens vegne har givet mig, men jeg kan ikke finde svaret tilfredsstillende eller fyldestgørende.

Ministeren mener vedblivende, at der ikke er hjemmel til at se bort fra § 281. Det er dette, jeg er uenig med ministeren i, ligesom amtet og socialudvalget har været uenige med ministeren i dette. Jeg finder stadig, at den af disse myndigheder trufne afgørelse er både rimelig og rigtig såvel efter bestemmelsens bogstav som efter dens ånd.

Jeg forstod imidlertid på den højtærede justitsminister, at man i socialministeriet er indstillet på at ville tage en revision op til overvejelse, og dette takker jeg naturligvis for. Jeg ville ellers have spurgt, om man ville påtænke en sådan revision, men et sådant spørgsmål er altså blevet overflødig. Jeg forstår, at man allerede på grundlag af mit spørgsmål har taget dette op til overvejelse.

Jeg vil imidlertid gerne have lov til at stille dette tillægsspørgsmål: Er det pågældende socialudvalg, der jo nu skal yde hjælpen som en slags hædershjælp efter § 281, berettiget til i hjælpen at fradrage de renter, der kunne være indvundet af i hvert fald de 8 000 kr. og de 18 500 kr., såfremt beløbene ikke var blevet brugt?

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Det er givet, at der i den situation, der fore-

[Justitsministeren.]

ligger, må tages hensyn til den økonomiske fordel, der hidrører fra, at hustruen ejer et hus, men man kan ikke — og det fremgår af det, jeg før sagde — beregne en fiktiv renteindtægt af nogen del af den nu forbrugte formue.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Fanger* til indenrigsministeren:

„Billiger indenrigsministeren Aarhus kommunes afskedigelse af en funktionær, der nægtede at indmelde sig i Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark?“

Fanger: Grundlaget for mit spørgsmål til den højtærede indenrigsminister er følgende.

Den pågældende funktionær, fru Agnete Hansen, er ansat ved Aarhus kommunehospitals fysiurgiske klinik som kontorassistent. Fra H. og K. fik hun henvendelse om at melde sig ind i foreningen, og da hun nægtede dette og kun meldte sig ind i arbejdsløsheds-kassen, fik hun endnu et brev fra H. og K., hvori det hedder — jeg anmoder om tilladelse til citat —:

„Vi undlader dog ikke at meddele, at vi, såfremt vi ikke inden otte dage får den nævnte indmeldelse, agter at anmode magistratens 3. afdeling om at opsigte Dem fra Deres stilling, da vi ikke kan tolerere, at De arbejder ved kommunen og ikke er organiseret.

Med venlig hilsen

Handels- og Kontorfunktionærforeningen.
sign. G. Baunsgaard.“

Det var ikke en tom trusel, for den 10. januar 1956 fik fru Hansen sin opsigelse pr. 30. april i år, underskrevet af rådmand Christian Nielsen. Den skriftlige opsigelse var ikke begrundet, men rådmanden har til pressen åbent og ærligt erklæret, at årsagen alene var, at fru Hansen ikke havde meldt sig ind i H. og K., og han tilføjede, at hun kunne fortsætte på hospitalet, hvis hun meldte sig ind.

Med hensyn til spørgsmålet om organisationstvang, som dette jo er et klart eksempel på, vil jeg gerne henvise til resultatet af den forespørgselsdebat, der fandt sted den 28. oktober 1955 her i tinget i anledning af

finansministeriets overenskomst med H. og K. Endvidere vil jeg, hvilket har særlig interesse i denne sag, henvise til, at indenrigsministeriet i 1953 har fået forelagt en overenskomst mellem Fredericia byråd og H. og K., hvori det hed — jeg anmoder den højtærede formand om tilladelse til et par citater —:

„Byrådet indgår på, at det af denne overenskomsts § 2 a og j omfattede personale skal være medlemmer af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund og af Handels- og Kontormedhjælpernes arbejdsløsheds-kasse.“

I ministeriets skrivelse af 3. juli 1953 til Fredericia byråd svares bl. a.:

„Indenrigsministeriet må iøvrigt betragte det som tvivlsomt, hvorvidt en af en kommunalbestyrelse truffet beslutning om, at der i kommunens tjeneste kun må beskæftiges personer, der er medlemmer af en bestemt faglig organisation eller af en hertil knyttet arbejdsløsheds-kasse, eller som dog er fagligt organiseret, af domstolene vil blive anset for lovmedholdelig.“

Der henvises i den forbindelse til den kendte højesteretsdom af 1932 vedrørende Esbjergsagen.

Sagen fra Aarhus kommune har vakt interesse landet over, og jeg mener derfor, at det er af betydelig interesse at få oplyst, om den højtærede indenrigsminister billiger denne uberettigede og ulovlige afskedigelse.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): I anledning af det spørgsmål, det ærede medlem har stillet, vil jeg gerne understrege, at det drejer sig om en timelønnet kontormedhjælper ved Aarhus kommunehospital. Den pågældende er altså ikke ansat som tjenestemand under kommunen. Når jeg understreger dette, er det for straks at slå fast, at de bestemmelser, den opsagte funktionær er undergivet i sit tjenstlige forhold til kommunen, ikke har skullet forelægges indenrigsministeriet til godkendelse, hvilket da heller ikke er sket.

Jeg kan dertil yderligere føje, at ministeriet ikke hidtil har været bekendt med disse bestemmelser. Det drejer sig således om et område, hvor kommunen handler på eget ansvar, og hvor der alene er adgang for indenrigsministeriet til at gribe ind efter

[Indenrigsministeren.]

bestemmelsen i købstadkommunallovens § 14. Anvendelsen af denne bestemmelse, der klart giver adgang til at sætte en byrådsbeslutning ud af kraft, må have til forudsætning, at der er tale om en klar og utvivlsom ulovlighed, og i det foreliggende tilfælde vil det efter mit skøn derfor under alle omstændigheder, og uanset hvilket syn man har på hele spørgsmålet, være urigtigt at gøre brug af denne bestemmelse.

Den endelige afgørelse af spørgsmålet om opsigelsens ulovlighed må i alle tilfælde ligge hos domstolene, og såfremt der måtte næres noget ønske om at forfølge sagen, bør det ske ad rettens vej.

Jeg må henholde mig til disse bemærkninger, som altså dækker indenrigsministeriets opfattelse. Personlig har jeg ikke noget imod at tilføje, at hvis opsigelsen udelukkende søger sin begrundelse i, at den pågældende kun er medlem af arbejdsløsheds-kassen, er den uheldig, men det må være kommunen, i givet fald altså domstolene, der afgør, om andre momenter af udslag-givende betydning indgår i spørgsmålet.

Fanger: Jeg vil stille følgende tillægs-spørgsmål: Vil den højtærede indenrigsminister da foranledige, at der skaffes lov-hjemmel for, at organisationstvung kan forhindres?

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Da jeg i mit svar til det ærede medlem for lidt siden gjorde opmærksom på, at jeg ikke mente at kunne gribe ind i henhold til købstadkommunallovens § 14, må det heraf fremgå, at jeg mener, at hvis indenrigsministeriet skulle forfølge denne sag, ville det være et indgreb i det kommunale selvstyre, og jeg finder derfor ingen anledning til at gribe ind i dette spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Johs. Christiansen* til forsvarsministeren:

„Vil ministeren oplyse, om kvaliteten af de nye Hunter-jets kan anses for tilfredsstillende og således fuldtud svarer til de forudsætninger, hvorunder de i sin tid bestiltes i England?“

Johs. Christiansen: Af bestillingen på 30 Hunter-jets, som for år og dag siden er afgivet til Hawker-fabrikkerne i England, har vi som meddelt nu modtaget de to første. Det er imidlertid sket under så exceptionelle omstændigheder, at en udtalelse i sagen fra den højtærede forsvarsminister her i tinget har syntes mig påkrævet.

Omtrent samtidig med de to maskiners levering til Danmark stillede et konservativt underhusmedlem det spørgsmål til den engelske luftfartsminister, om denne type krigsfly ville blive bragt ud over det stadium, hvor de havde ondt for tænder, inden de var blevet helt forældede. Et spørgsmål af denne karakter kan jo vanskeligt udlægges som en tilkendegivelse af, hvad vi kan kalde kvalificeret tillid, og bedre blev det vel egentlig ikke efter luftfartsministerens svar. I det hedder det nemlig efter referat i dagbladet „Politiken“, at Hunter-jets kan ventes at blive gjort operationsdygtige i modificeret form i løbet af nogle måneder.

Som naturligt er, har dette svar udløst nogen uro her i landet. At uroen må ses i forbindelse med det antal ulykker, som har ramt det danske flyvevåben, er jo ganske klart. Det drejer sig, efter hvad jeg har fået oplyst, om ialt 78 totale havarier siden en bestemt dato i 1946. Ved disse havarier omkom 71 piloter. Set i forhold til andre landes militære flyveulykker skal dette ikke betragtes som særlig foruroligende, men den almindelige befolkning ser ikke så meget på forholdsmæssigheden som på den sorg, de mange forulykkede piloter efterlader sig i de ramte hjem. Hertil kommer de store materielle tab. Et krigsfly i vore dage er jo relativt kostbart. Jeg kan i samme forbindelse tilføje, at i den nævnte periode har vort flyvevåben udover de 78 totale forlis været ramt af 772 andre havarier. Udbedringen af disse mange skader har naturligvis heller ikke været gratis.

Jeg må gå ud fra, at ordren på de 30 Hunter-jets er afgivet under forudsætning af, at maskinerne skulle leveres i fejlfri stand. Er dette rigtigt, og har Englands luftfartsminister udtalt sig som refereret herhjemme, vil jeg gerne vide, hvordan den højtærede forsvarsminister da vil karak-

[Johs. Christiansen.]

terisere leveringen af de to første maskiner af denne type. I samme forbindelse må det være naturligt at stille dette spørgsmål: Kan og vil den danske stat løsgøre sig fra den indgåede kontrakt med hensyn til de resterende Hunter-jets for det tilfælde, at Hawker-fabrikkerne ikke kan afgive blank garanti for, at maskinerne vil blive leveret i fuldkommen fejlfri stand?

Forsvarsministeren (Rasmus Hansen): Må jeg i anledning af de bemærkninger, hvormed det ærede medlem motiverede sit spørgsmål til mig, indledningsvis sige, at der jo aldrig har været lagt skjul på, at flyvning med jets er forbundet med risiko. Det er ikke noget særkende for Danmark, det gælder også flyvning med jets i andre lande, hvor man har oplevet havari efter havari og oplevet, at piloterne er omkommet; det er nu engang prisen, hvis man vil gøre brug af de moderne jetmaskiner. Vi har en overgang haft vor opmærksomhed henvendt på de havarier, vi havde her i landet, og der er udført et stort arbejde for at få antallet af havarier bragt så langt ned som overhovedet gør ligt; helt undgå dem kan man jo desværre ikke. De foreliggende tal viser, at vi har haft udbytte af dette arbejde, så at tallet på de havarier, man har haft i f. eks. 1954 i Holland, Belgien og Frankrig, ligger over tallet på de havarier, vi har oplevet her i landet. Der er gjort, hvad der foreløbig kan gøres for at begrænse antallet af havarier til det mindst mulige.

Jeg skal dernæst vende mig til det ærede medlems spørgsmål til mig om, hvorvidt kvaliteten af de nye Hunter-jets kan anses for tilfredsstillende og fuldtud svarende til de forudsætninger, hvorunder de i sin tid er bestilt i England. Jeg skal herom oplyse følgende.

Kontrakten med det engelske firma Hawker om levering af 30 stk. Hunter-jagere til det danske flyvevåben er afsluttet den 3. juli 1954, efter at flyverkomman-

doen overfor forsvarsministeriet havde anbefalet valget af den pågældende jager-type. Forud for indstillingen fra flyverkommandoen til ministeriet om bemyndigelse til at foretage købet af de 30 jagere havde der på forskellig vis været foretaget undersøgelser af de jagertyper, der kunne være tale om at vælge imellem, med det resultat, at Hunteren efter flyverkommandoens bedømmelse måtte anses for at være den type, som både med hensyn til ydeevne, flyveegenskaber og muligheder for teknisk vedligeholdelse af materiellet passede bedst for det danske flyvevåben. Foruden Danmark har England, Holland, Belgien og Sverige anskaffet Hunter-jageren, ligesom det vides, at der er placeret ordrer på fremstilling af et større antal jets af samme jagertype til andre NATO-lande.

I kontrakten mellem det danske flyvevåben og det engelske firma er det præciseret, at de bestilte jagere skal svare til den af det engelske Royal Air Force krævede standard, hvilket yder Danmark den bedste garanti i sagen, da Royal Air Force, såvidt ministeriet bekendt, aldrig vil godkende en jagertype, som er behæftet med fejl. Om Hunter-jagerens flyveegenskaber har flyverkommandoen meddelt mig, at de danske piloters erfaringer fra de hidtil udførte praktiske flyvninger med jager-typen går ud på, at den er velflyvende og manøvreduktig og på disse punkter fuldtud svarer til de forventninger, man stillede til den ved kontraktafslutningen.

Jeg kan i samme forbindelse oplyse, at det forlydende, der omkring den 3. februar har verseret i visse dagblade om, at Hunter-jageren ikke lader sig styre med håndkraft, men kræver anvendelse af et maskinelt mellemlid, er forkert. Jageren er ganske vist forsynet med en maskinel styring, der kan kobles til og fra ved et enkelt greb, og som er indført for at lette piloten arbejdet med manøvreringen af luftfartøjet, men dette kan uden vanskelighed og med fornøden sikkerhed styres ved håndkraft alene,

[Forsvarsministeren.]

og piloterne skal lære at være fuldt for-
trolige med begge former for styring.

Det har bl. a. i pressen været nævnt, at
Hunter-jageren var behæftet med visse
fejl. Herom kan jeg sige, at der under
skydning med jagerens maskinkanoner un-
der visse forhold har vist sig vanskelig-
heder. Royal Air Force har i den anledning
udstedt restriktioner om, at der ikke må
udføres skydninger med jageren under visse
bestemte forhold, før den omhandlede fejl
er rettet. Firmaet har arbejdet intenst på
at få den pågældende fejl rettet, men er
blevet noget sinket på grund af en arbejds-
konflikt, som i sidste halvdel af 1955 en
overgang standsede virksomheden. Under
de seneste forhandlinger, som man fra
dansk side i den pågældende anledning har
ført med firmaet Hawker, Air Ministry og
Ministry of Supply i England om spørgs-
målet, er det blevet oplyst, at fejlen skulle
være rettet, at de herfor nødvendige ændrin-
ger er sat i produktion, og at jagerne, som
anført i kontrakten, vil blive leveret op til
Royal Air Force-standard. Fra dansk side
har man ingen grund til at nære tvivl
herom.

Fremkomsten af fejl selv ved ældre,
gennemprøvede jagertyper er ikke nogen
usædvanlig foreteelse. Jeg kan i denne
forbindelse henviser til, at man både her og
i udlandet har været ude for og stadig
kan komme ud for at måtte sætte luftfar-
tøjer ud af drift i en periode, indtil den
formodede eller konstaterede fejl er rettet.

Da der kun i det danske flyvevåben vil
blive øvet skydning med Hunter-jageren
indenfor de af Royal Air Force for øje-
blikket fastsatte grænser, og da der iøvrigt
intet er at udsætte på jagerens flyveegen-
skaber, for hvilke der ikke foreligger restri-
ktioner af nogen art fra Royal Air Force,
har flyverkommandoen af hensyn til ud-
dannelsen af instruktører og teknikere
foreløbig hjemtaget to jager, hvilket man
har anset for fuldt forsvarligt, selvom den
foran nævnte fejl endnu ikke er fuldt rettet.
Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at
uanset om de bestilte jager befinder sig i
England eller i Danmark, vil den pågæl-
dende fejl blive rettet uden udgift for den
danske stat.

Endelig skal jeg med hensyn til de lyd-

fænomener, der opstår i forbindelse med
Hunter-jagerens gennembrydning af lyd-
muren, bemærke, at flyverkommandoen
allerede har udgivet bestemmelse om, at
tilsigtede gennembrydninger af pågældende
art kun må finde sted over åbent vand i
en afstand af ca. 20 km fra kysten, for at
undgå, at støjen bliver til gene for befolk-
ningen.

Johs. Christiansen: Jeg takker den højt-
ærede minister for redegørelsen.

Jeg var i forvejen klar over, at antallet
af ulykker med krigsfly her i Danmark
var blevet nedbragt. Jeg må dertil føje,
at det ville jo være meget ønskeligt, om
denne nedgangslinie ikke nu må opgives.
Også i den forbindelse er det, jeg har stillet
mit spørgsmål.

Men må jeg have lov at stille endnu et
spørgsmål til den højtærede forsvarsmini-
ster. Hvad ligger der i den engelske luft-
fartsministers udtalelse om, at disse maski-
ner vil blive operationsdygtige i modificeret
form i løbet af nogle måneder? Og må jeg
dertil føje: Vil der fra dansk side blive
truffet foranstaltninger til at få konstateret,
at fejlene rettes, før flere Hunter-jagere
leveres til Danmark?

Forsvarsministeren (Rasmus Hansen): Må
jeg sige til det ærede medlem, at der fore-
ligger ikke for mig fra flyverkommandoen
nogen tilkendegivelse af, at man ved at
anskaffe Hunter-jagerne løber nogen risiko
for, at den nedgangslinie i antallet af
havarier, som vi har kunnet konstatere,
vil blive brudt. Der foreligger heller ikke
for mig noget om, at der er noget i vejen
med Hunter-jagernes flyvedygtighed, når
flyvningen holdes indenfor de af Royal Air
Force fastsatte grænser for maskinens
manøvrering. Der er ikke konstateret noget,
som tyder på, at der er noget i vejen med
dens flyveegenskaber. Derimod er der altså
en vanskelighed med nogle luftstrømninger,
når kanonerne affyres. Men det er ikke
nogen værre fejl, end man har konstateret
ved anskaffelsen af andre jetmaskiner her
til landet.

Hvad den engelske luftfartsminister har
ment med den måde, hvorpå han har udtrykt
sig, kan jeg ikke vide; derom har jeg ikke
nogen tilkendegivelse fra hans side. Men

[Forsvarsministeren.]

det ærede medlem har jo fuld ret til at forespørge, hvad han mener med den form, han har givet sin udtalelse. For mig foreligger der ikke noget om, at fabrikkerne ikke skulle kunne rette fejlen, og det er de ifølge de oplysninger, jeg allerede har givet, i fuld gang med. De mener at have fundet årsagerne til fejlen, og det er i hvert fald helt sikkert, at de er pligtige til at rette fejlen på de maskiner, de har leveret her til landet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ninn-Hansen* til finansministeren:

„Hvorned begrundes finansministerens forskelsbehandling ved beskatning af rejsediæter for fagforeningsfunktionærer og handelsrejsende?“

Ninn-Hansen: Baggrunden for det spørgsmål, jeg har stillet, er de oplysninger, der er fremkommet under en skattesag, der i går blev afgjort ved Københavns Byret. Det blev under sagen oplyst, at fagforeningsfunktionærer af enhver kategori uden bilagsdokumentation til skattevæsenet kunne modtage daglige rejsediæter på 36 kr. og fradrage disse fuldtud i selvangivelsen. Den pågældende handelsrejsende, der havde rejst sagen, havde fået udbetalt et mindre beløb i rejsediæter, nemlig 30 kr., men blev alligevel i modsætning til fagforeningsfunktionærerne beskattet af et sparet hjemmeforbrug på 1 125 kr., hvilket svarer til 225 rejsedage à 5 kr.

De nævnte skatteansættelser vedrører året 1952—53, men den forskelsbehandling, der dengang fandt sted af henholdsvis fagforeningsfunktionærerne og de handelsrejsende, gør sig fortsat gældende. Det fremgår således af meddelelser fra statens ligningsdirektorat fra januar 1956, at handelsrejsende til deres indkomst skal medregne beløb, de modtager i dagpenge og diæter, og de kan som merudgift kun fradrage de til ophold på rejsen medgæede udgifter, reduceret med værdien af sparet forbrug, medens fagforeningsfunktionærerne uden dokumentation kan fradrage deres rejsediæter fuldtud. Det forekommer mig, at det

er uhyre vanskeligt at se, hvorfor den ret til fuldstændigt fradrag, der gælder for den ene kategori, fagforeningsfunktionærerne, ikke skal gælde for den anden kategori, de handelsrejsende.

Spørgsmålet om de handelsrejsendes rejsediæter har tidligere været fremdraget i det høje ting. Deres vilkår blev ved den lejlighed sammenlignet med statstjenestemændenes ret til ikke at medregne rejsediæter til deres indkomst. Den højtærede finansminister erklærede dengang, at de betragtninger, der gør sig gældende for tjenestemændenes vedkommende i statskattelovens § 5 d, ikke kan anføres, hvor det drejer sig om kørselsgodtgørelse og dagpenge i det private erhvervsliv. Den højtærede minister sagde således — det findes i folketings-tidende for 1953—54, sp. 2757 —:

„Man har ikke nogen garanti for, at de ydelser, der her er tale om, fastsættes udfra samme hensyn, som hvor det drejer sig om ydelser i offentlig tjeneste, d. v. s. med det formål kun at dække merudgiften for den pågældende. En almindelig regel om, at beløb udbetalt som kørselsgodtgørelse og dagpenge af en privat arbejdsgiver kunne holdes udenfor indkomstopgørelsen, må befrygtes at ville give anledning til misbrug. Funktionæren — og ret beset også arbejdsgiveren — ville have en interesse i, at beløb, der udbetales, i så høj grad som muligt klassificeres som godtgørelse af udgifter og ikke som løn; for arbejdsgiverens fradragsret spiller det jo ingen rolle.“

Jeg er ikke enig med den højtærede finansminister i den opfattelse, der her gøres gældende. Men hvis finansministerens standpunkt skal lægges til grund også for den sag, vi drøfter i dag, kan jeg ikke forstå, om en forskelsbehandling fortsat skal gøres gældende. Når den højtærede finansminister taler om „arbejdsgiveren“, kan det dog ikke være afgørende, om det er en arbejdsgiver i et enkeltmands-firma, om det er et aktieselskabs ledelse eller en fagforenings ledelse. Den mulighed for misbrug, som den højtærede finansminister taler om, må dog gælde for alle kategorier, og jeg kan heller ikke iøvrigt se, at der kan eller bør være bedre rettigheder for den mand, der rejser ud for en fagforening, end for en handelsrejsende i det private erhvervsliv.

Finansministeren (Kampmann): Det ærede medlem forudsætter, at der er en forskelsbehandling. Det synes jeg absolut man kan diskutere; i princippet tillades nemlig i begge de nævnte tilfælde merudgifterne ved rejsen fradraget, og spørgsmålet er blot, hvorledes man finder frem til at bestemme disse merudgifter.

Som det ærede medlem øjensynlig også var opmærksom på, har vi i det høje ting i de senere år ved flere lejligheder beskæftiget os med spørgsmålet om de handelsrejsendes rejseudgifter. Jeg kan således henvise til — jeg tror, det var samme sted, som det ærede medlem henviste til — mit svar den 27. januar 1954 på et spørgsmål af det ærede medlem hr. Foged, hvor jeg bl. a. redegjorde for beskatningen af de handelsrejsendes diæter, og jeg kan også henvise til forhandlingerne om de årlige ligningslove. Det er altså ikke et nyt spørgsmål, og jeg skal derfor forsøge at fatte mig i størst mulig korthed.

Princippet er som nævnt, at alle merudgifter ved rejser i erhvervsmæssigt eller tjenstligt øjemed tillades fradraget. En handelsrejsende er således berettiget til at fradrage — foruden naturligvis alle befordringsudgifter — de med hans fravær fra hjemmet forbundne udgifter til overnatning og til forplejning. Hvis man kan dokumentere disse udgifter, anerkendes de principielt uden hensyn til, hvor store de er. De udgifter, som han også ville have afholdt i hjemmet, det såkaldte sparede hjemmeforbrug, er dog ikke fradragsberettigede. Udover disse opholds- og forplejningsudgifter har den handelsrejsende adgang til fuldtud at fradrage sine repræsentationsudgifter i det omfang, hvori de kan dokumenteres.

For fagforeningsfunktionærerne, som det ærede medlem hr. Ninn-Hansen trak særligt frem, ligger forholdet således, at de diæteløb, der ydes, er fastsat af fagforbundenes kompetente forsamlinger og ikke tilsigter at yde dækning for mere end merudgifterne ved rejsen. Ligningsrådet mener, at ordningen yder betryggende sikkerhed for, at beløbene fastsættes således, at de alene dækker de pågældendes rene merudgifter, og man har siden 1944 fulgt den praksis — der er altså ikke tale om nogen ny praksis på dette område — at de omtalte

diæter og dagpenge fradrages i indkomsten uden dokumentation indenfor visse nærmere angivne maksimalbeløb.

Jeg kan tilføje, at det efter de oplysninger, jeg har fået fra statens ligningsdirektorat, er i de færreste tilfælde, at handelsrejsende får udbetalt diæter; i langt de fleste tilfælde afholder de rejseudgifterne af deres provision. Selv i de tilfælde, hvor der udbetales diæter, synes jeg, at de fleste må kunne forstå — men jeg forstod på det ærede medlem hr. Ninn-Hansen, at han ikke forstår dette — at man ikke kan overlade til privat kontraherende parter selv at bestemme, om et beløb skal være skattepligtigt eller ej.

Ninn-Hansen: Jeg takker for den højtærede finansministers svar. Jeg må dog sige, at når forholdet er det, at der er en kategori, som ikke bliver beskattet af sparet hjemmeforbrug, og en anden kategori, der bliver det, må der foreligge en forskelsbehandling. Jeg forstår, at den højtærede finansministers begrundelse herfor er, at ministeren har en ganske kvalificeret tillid til fagforeningerne og disses kompetente forsamlinger, medens ministerens tillid til erhvervslivet og dets funktionærer synes at være noget mere begrænset.

Jeg vil gerne stille det tillægsspørgsmål til den højtærede minister, om ministeren vil tage et initiativ, så at de handelsrejsende kan opnå de samme skattemæssige rettigheder, som fagforeningsfunktionærer har.

Finansministeren (Kampmann): Jeg ved ikke, med hvilken beføjelse det ærede medlem kan udtale sig om min tillid til det private erhvervsliv og til fagforeningerne. Denne praksis er institueret i 1944 uden min medvirken på nogen måde.

Hvad angår problemet sparet hjemmeforbrug, gav jeg allerede under forhandlingerne om ligningsloven udtryk for, at det ville man se på ovre i ligningsdirektoratet, og det ved det ærede medlem.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om lærlingeforholdet.

Valgt blev: *Hans Rasmussen, Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Per Hækkerup, Carl P. Jensen, Lund Jensen, Peter Jørgensen, Robert Sørensen, N. Chr. Christensen, Gvovskov Christensen, Henry Christensen, Karliskov Jensen, Anker Law, Adolph Sørensen, Foss, Gertie Wandel og A. C. Normann.*

Den følgende sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om midler til bekæmpelse af plantesygdomme, ukrudt og visse skadedyr.

Valgt blev: *Chr. Thomsen, Bladt, Jens Hansen, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Chr. Rasmussen, Teichert, Karliskov Jensen, Frode Carstensen, Foged, Henry Hansen, Heick, Poul Claussen, Clausen (Olufskjær), Erna Sørensen og Kirkegaard.*

Man gik derefter til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om bekæmpelse af flyvehavre.

Valgt blev: *Chr. Thomsen, Bladt, Jens Hansen, Lund Jensen, Evald Kristensen, Th. Mikkelsen, Chr. Rasmussen, Teichert, Frode Carstensen, Anders Andersen, Heick, Karliskov Jensen, Conrad Kofoed, Reedtz-Thott, Clausen (Olufskjær), Tesdorpf og Kirkegaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1015, fremsættelsen i tidenden sp. 2275).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om jordrente til staten [af Oluf Pedersen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1217, fremsættelsen i tidenden sp. 2307).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Finansministeren (Kampmann): Ved fremsættelsen af forslag til lov om jordrente til staten udtalte det ærede medlem hr. Oluf Pedersen på forslagsstillernes vegne ønske om, at spørgsmålet om fuld grundskyld indgik i forhandlingerne om regeringens forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, og det kan jeg ikke have noget at indvende imod.

Ved at fremsætte forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme har jeg på regeringens vegne givet udtryk for, hvordan vi ønsker disse spørgsmål løst, og jeg vil finde det rimeligst at gemme de bemærkninger, jeg kunne have at gøre om forslaget til lov om jordrente til staten, til ordførerne har omtalt begge de foreliggende lovforslag.

Holger Eriksen: Der er for mig ingen tvivl om, at ordet demokrati indebærer ikke alene politisk lighed, men også, at der bygges bro over den store økonomiske ulighed mellem de forskellige klasser i samfundet, altså et mål som det, Grundtvig forkyndte i de ofte citerede verslinier om, at så har i rigdom man drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt.

Der er langt igen, før dette er nået, men man kan gennem skatteudskrivningen yde et bidrag hertil. Dette har bl. a. fundet udtryk i det gamle slagord om, at man skal lægge skatten, hvor skatteevnen er. Rigtigheden heraf bliver ikke mindre, fordi der isøvrigt er en tendens til at lette byrden for dem, der tjener mest, udfra en mere eller mindre tåget forestilling om, at det er dem, der opsparer mest, medens man på den anden side finder det rimeligt at ramme dem, der tjener så lidt, at de ikke har mulighed for at spare op; man påstår endog, at man herved modarbejder inflationen. Men sandheden er efter min mening den, at det er det stadigt øgede kapitaludbytte, der er den vigtigste inflationsfremmende faktor i vort land.

Hvis man opdeler nationalindkomsten i på den ene side den del, der går til løn og honorarer for enhver form for bistandsydelse, og på den anden side den del, der går som udbytte til kapitalen, er det indlysende, at hvis den sidste sum øges, må